

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

20 noiembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Politica privind imigrarea – Dreptul la reîntregirea familiei – Directiva 2003/86/CE – Articolul 5 alineatul (4) – Decizie privind cererea de reîntregire a familiei – Consecințele nerespectării termenului pentru luarea unei decizii – Eliberarea în mod automat a unui permis de ședere”

În cauza C-706/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Consiliul Contenciosului privind Străinii, Belgia), prin decizia din 8 noiembrie 2018, primită de Curte la 14 noiembrie 2018, în procedura

X

împotriva

Belgische Staat

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta (raportoare), vicepreședinta Curții, îndeplinind funcția de președintă a Camerei a șasea, domnul L. Bay Larsen și doamna C. Toader, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul belgian, de C. Pochet, de M. Jacobs și de P. Cottin, în calitate de agenți, asistați de C. Decordier și de T. Bricout, avocatul;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de C. Cattabriga, de M. Condou-Durande și de G. Wils, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

* Limba de procedură: neerlandeza.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei (JO 2003, L 251, p. 12, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 164).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna X, resortisant afgan, pe de o parte, și Belgische Staat (statul belgian), pe de altă parte, în legătură cu respingerea de către acesta din urmă a cererii de eliberare a unei vize introduse de aceasta în vederea reîntregirii familiei.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit considerentului (6) al Directivei 2003/86, „[p]entru a asigura protecția familiei, precum și menținerea sau crearea unei vieți de familie, este necesar să se stabilească, pe baza unor criterii comune, condițiile materiale pentru exercitarea dreptului la reîntregirea familiei”.
- 4 Articolul 1 din această Directivă 2003/86 prevede:

„Prezenta directivă are ca obiectiv stabilirea condițiilor în care se exercită dreptul la reîntregirea familiei pe care îl au resortisanții țărilor terțe care au reședința în mod legal pe teritoriul statelor membre.”

- 5 Articolul 2 din directiva menționată are următorul cuprins:

„În sensul prezentei directive:

[...]

- (c) «susținător al reîntregirii» înseamnă un resortisant al unei țări terțe care are reședința în mod legal într-un stat membru și care solicită reîntregirea familiei sau ai cărui membri de familie solicită reîntregirea;
- (d) «reîntregirea familiei» înseamnă intrarea și șederea într-un stat membru a membrilor familiei unui resortisant al unei țări terțe care are reședința în mod legal în respectivul stat membru, în scopul menținerii unității familiale, indiferent dacă legăturile de familie sunt anterioare sau posterioare intrării susținătorului reîntregirii;
- (e) «permis de ședere» înseamnă orice autorizație eliberată de autoritățile unui stat membru care permite unui resortisant al unei țări terțe să locuiască în mod legal pe teritoriul respectivului stat membru, în conformitate cu articolul 1 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1030/2002 al Consiliului din 13 iunie 2002 de instituire a unui model uniform de permis de ședere pentru resortisanții țărilor terțe [(JO 2002, L 157, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 242)];

[...]”

- 6 Articolul 3 alineatul (5) din Directiva 2003/86 prevede:

„Prezenta directivă nu aduce atingere posibilității statelor membre de a adopta sau de a menține condiții mai favorabile.”

7 Potrivit articolului 4 din această directivă:

„(1) Statele membre autorizează intrarea și șederea, în conformitate cu prezenta directivă și sub rezerva respectării condițiilor prevăzute de capitolul IV, precum și la articolul 16, a următorilor membri ai familiei:

(a) soțul susținătorului reîntregirii;

[...]”

8 Articolul 5 din directiva menționată prevede:

„[...]”

(2) Cererea este însoțită de documente justificative care dovedesc legăturile de familie și respectarea condițiilor prevăzute la articolele 4 și 6 și, după caz, la articolele 7 și 8, precum și de copii certificate ale documentelor de călătorie ale membrilor familiei.

După caz, pentru a obține dovada existenței legăturilor de familie, statele membre pot organiza interviuri cu susținătorul reîntregirii și cu membrii familiei sale și orice alte cercetări pe care le consideră necesare.

Atunci când examinează o cerere privind partenerul necăsătorit al susținătorului reîntregirii, statele membre țin seama, pentru a stabili existența legăturilor de familie, de elemente precum un copil comun, o perioadă anterioară de coabitare, înregistrarea parteneriatului sau orice alte mijloace de probă fiabile.

[...]

(4) De îndată ce este posibil și, în orice caz, nu mai târziu de nouă luni de la data depunerii cererii, autoritățile competente ale statului membru notifică în scris persoanei care a depus o cerere decizia în legătură cu aceasta.

În cazuri excepționale legate de complexitatea examinării cererii, termenul prevăzut la primul paragraf poate fi prelungit.

Decizia de respingere a cererii se motivează în mod corespunzător. Orice consecință a absenței unei decizii la expirarea termenului prevăzut la primul paragraf trebuie reglementată prin legislația internă a statului membru în cauză.”

9 Articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2003/86 are următorul cuprins:

„Atunci când un refugiat nu poate furniza documentele justificative oficiale care să ateste legăturile de familie, statul membru ține seama de alte dovezi ale existenței acestor legături, care trebuie apreciate în conformitate cu dreptul intern. O decizie de respingere a cererii nu se poate întemeia numai pe absența documentelor justificative.”

10 Articolul 13 din această directivă prevede:

„(1) De îndată ce cererea de reîntregire a familiei este acceptată, statul membru în cauză autorizează intrarea membrului sau a membrilor familiei. În acest scop, statul membru în cauză acordă respectivelor persoane orice facilități pentru obținerea vizelor necesare.

(2) Statul membru în cauză eliberează membrilor familiei un prim permis de ședere pe o durată de cel puțin un an. Acest permis de ședere poate fi reînnoit.

(3) Perioada de valabilitate a permiselor de ședere acordate membrilor familiei nu poate depăși, în principiu, data expirării permisului de ședere al susținătorului reîntregirii.”

Dreptul belgian

- 11 Articolul 10 din Wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (Legea privind intrarea pe teritoriu, șederea, stabilirea și îndepărtarea străinilor) din 15 decembrie 1980 (*Belgisch Staatsblad*, 31 decembrie 1980, p. 14584), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „Legea din 15 decembrie 1980”), prevede:

„§ 1. Sub rezerva dispozițiilor articolelor 9 și 12, li se permite de drept șederea în Regat pentru mai mult de trei luni:

[...]

4° următorilor membri de familie ai unui străin căruia i s-a permis șederea sau i s-a acordat dreptul de ședere în Regat, de cel puțin 12 luni, pe durată nedeterminată, sau i s-a permis, de cel puțin 12 luni, să se stabilească acolo. Acest termen de 12 luni este eliminat dacă legătura conjugală sau parteneriatul înregistrat exista anterior sosirii în Regat a străinului căruia i se alătură un membru de familie sau dacă aceștia au împreună un copil minor. Aceste condiții legate de natura și de durata șederii nu se aplică dacă este vorba despre membri de familie ai unui străin căruia i s-a acordat dreptul de ședere în Regat în calitate de beneficiar al protecției internaționale în conformitate cu articolul 49 alineatul § 1 al doilea sau al treilea paragraf sau cu articolul 49/2 alineatul § 2 sau § 3:

- soțul său străin sau străinul cu care a încheiat un parteneriat înregistrat, considerat echivalent al unei căsătorii în Belgia, care vine să locuiască împreună cu el, cu condiția ca vârsta celor două persoane în cauză să depășească 21 de ani. Această vârstă minimă este însă redusă la 18 ani atunci când legătura conjugală sau acest parteneriat înregistrat, după caz, este preexistent sosirii în Regat a străinului căruia i se alătură un membru de familie;

[...]”

- 12 Articolul 12 bis alineatul § 2 din Legea din 15 decembrie 1980 prevede:

„În cazul în care străinul menționat la alineatul § 1 își depune cererea la reprezentantul diplomatic sau consular belgian responsabil pentru domiciliul sau reședința sa în străinătate, cererea trebuie însoțită de documente care să demonstreze că îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 10 alineatele §§ 1-3, inclusiv un certificat medical din care să rezulte că nu suferă de una dintre bolile enumerate în anexa la această lege, precum și un extras de cazier judiciar sau un document echivalent, dacă depășește vârsta de 18 ani.

Data depunerii cererii este cea la care sunt prezentate toate aceste documente, conforme cu articolul 30 din Legea din 16 iulie 2004 privind Codul de drept internațional privat sau cu convențiile internaționale din aceeași materie.

Decizia privind acordarea autorizației de ședere este adoptată și comunicată cât mai curând posibil și în termen de cel mult șase luni de la data depunerii cererii menționate la al doilea paragraf. Decizia este adoptată ținându-se seama de toate elementele din dosar.

Dacă nu este îndeplinită condiția privind caracterul suficient al resurselor, prevăzută la articolul 10 alineatul § 5, ministrul sau reprezentantul acestuia trebuie să stabilească, pe baza propriilor nevoi ale străinului și ale membrilor familiei acestuia care i se alătură, care sunt resursele necesare pentru a-și satisface nevoile, fără a deveni o povară pentru autorităților publice. În acest scop, ministrul sau reprezentantul său poate solicita străinului să furnizeze toate documentele și informațiile utile pentru stabilirea acestei sume.

În cazuri excepționale legate de complexitatea examinării cererii, precum și în cadrul unei anchete privind o căsătorie, prevăzută la articolul 146 bis din Codul civil, sau al condițiilor aferente parteneriatului prevăzute la articolul 10 alineatul § 1 primul paragraf punctul 5°, ministrul sau reprezentantul său poate prelungi acest termen de două ori, cu o perioadă de trei luni, prin decizie motivată, adusă la cunoștința solicitantului.

Dacă nu a fost luată nicio decizie după expirarea termenului de șase luni de la data depunerii cererii, eventual prelungit în conformitate cu al cincilea paragraf, autorizația de ședere trebuie acordată.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 13 La 24 octombrie 2013, X, de naționalitate afgană, a depus la ambasada Belgiei din Islamabad (Pakistan) o cerere de eliberare a unei vize în temeiul reîntregirii familiei, pentru a i se alătura presupusului său soț, F. S. M., resortisant afgan cu statut de refugiat în Belgia.
- 14 Prin decizia din 16 iunie 2014, gemachtigde van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding [reprezentantul secretarului de stat pentru azil și migrație, integrare socială și combaterea sărăciei, Belgia] a respins această cerere pentru motivul că legătura matrimonială dintre X. și F. S. M. nu fusese dovedită.
- 15 La 24 iulie 2014, reclamanta din litigiul principal a introdus o acțiune împotriva acestei decizii la instanța de trimitere, Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Consiliul Contenciosului privind Străinii, Belgia). Prin hotărârea din 15 iulie 2016, instanța menționată a respins această acțiune.
- 16 La 22 august 2016, reclamanta din litigiul principal a introdus un recurs împotriva acestei hotărâri la Raad van State (Consiliul de Stat, Belgia).
- 17 Prin hotărârea din 13 martie 2018, Raad van State (Consiliul de Stat) a anulat hotărârea instanței de trimitere din 15 iulie 2016. În hotărârea sa, Raad van State (Consiliul de Stat) a statuat în esență că depășirea termenului prevăzut la articolul 12 bis alineatul § 2 din Legea din 15 decembrie 1980 determină, fără excepție, acordarea unei autorizații de intrare și de ședere solicitantului, astfel încât reclamanta din litigiul principal ar fi trebuit să beneficieze de o astfel de autorizație, chiar dacă existau îndoieli cu privire la existența legăturii sale matrimoniale cu F. S. M. Pe de altă parte, Raad van State (Consiliul de Stat) a trimis cauza spre judecare la instanța de trimitere.
- 18 Sesizată cu trimiterea Raad van State (Consiliul de Stat), instanța de trimitere explică faptul că este ținută de soluția reținută de acesta în hotărârea sa din 13 martie 2018 privind aplicarea articolului 12 bis alineatul § 2 din Legea din 15 decembrie 1980. Cu toate acestea, în măsura în care această dispoziție constituie o transpunere a articolului 5 alineatul (4) din Directiva 2003/86, ea are îndoieli în ceea ce privește conformitatea unei astfel de soluții cu directiva menționată.
- 19 În această privință, instanța de trimitere arată că, în Hotărârea din 27 iunie 2018, Diallo (C-246/17, EU:C:2018:499), Curtea a statuat, în ceea ce privește interpretarea Directivei 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE,

72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO 2004, L 158, p. 77, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56, și rectificări în JO 2004, L 229, p. 35, și în JO 2005, L 197, p. 34), că autoritățile naționale competente nu pot elibera din oficiu un permis de ședere membrilor de familie ai unui cetățean al Uniunii Europene, atunci când termenul de șase luni prevăzut de această directivă pentru eliberarea unui asemenea permis a expirat.

- 20 În acest context, instanța menționată subliniază în esență că acordarea automată a unui permis de ședere membrilor de familie ai unui resortisant al unei țări terțe în condițiile prevăzute la articolul 12 bis alineatul § 2 din Legea din 15 decembrie 1980, pe de o parte, ar determina ca membrii de familie ai acestui resortisant să fie tratați într-un mod mai favorabil decât cei ai unui cetățean al Uniunii și, pe de altă parte, ar putea aduce atingere obiectivului Directivei 2003/86, care constă în stabilirea condițiilor în care se exercită dreptul la reîntregirea familiei pe care îl au resortisanții țărilor terțe care au reședința în mod legal pe teritoriul statelor membre.
- 21 În aceste condiții, Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Consiliul Contenciosului privind Străinii) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Directiva 2003/86, luând în considerare articolul 3 alineatul (5) din aceasta, precum și obiectivul său, care constă în stabilirea condițiilor pentru exercitarea dreptului la reîntregirea familiei, se opune unei dispoziții naționale potrivit căreia articolul 5 alineatul (4) din aceeași directivă trebuie interpretat în sensul că absența unei decizii la expirarea termenului prevăzut are drept consecință o obligație a autorităților naționale de a elibera din oficiu o autorizație de ședere persoanei în cauză fără a constata în prealabil că persoana interesată îndeplinește efectiv condițiile pentru șederea în Belgia în conformitate cu dreptul Uniunii?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 22 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2003/86 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia, în lipsa unei decizii în termen de șase luni de la data depunerii cererii de reîntregire a familiei, autoritățile naționale competente trebuie să elibereze din oficiu un permis de ședere solicitantului, fără a trebui în mod necesar să constate în prealabil dacă acesta îndeplinește efectiv condițiile pentru șederea în statul membru gazdă în conformitate cu dreptul Uniunii.
- 23 În această privință, din articolul 5 alineatul (4) primul paragraf din Directiva 2003/86 reiese că decizia privind cererea de reîntregire a familiei trebuie să intervină cât mai curând posibil și, în orice caz, cel mai târziu la expirarea unui termen de nouă luni care curge de la data depunerii acestei cereri la autoritățile naționale competente ale statului membru în cauză.
- 24 În conformitate cu articolul 5 alineatul (4) al treilea paragraf a doua teză din Directiva 2003/86, orice consecință a lipsei unei decizii privind cererea de reîntregire a familiei la expirarea acestui termen trebuie reglementată de legislația națională a statului membru în cauză.
- 25 În speță, din decizia de trimitere reiese că reglementarea națională în discuție în litigiul principal prevede un sistem de acceptare implicită, potrivit căruia lipsa unei decizii privind cererea de reîntregire a familiei la expirarea unui termen de șase luni de la data depunerii acestei cereri determină, fără excepție, eliberarea automată a unui permis de ședere solicitantului.
- 26 Or, deși dreptul Uniunii nu se opune nicidecum ca statele membre să stabilească sisteme de acceptare sau de autorizare implicită, mai este necesar și ca aceste sisteme să nu aducă atingere efectului util al dreptului Uniunii (Hotărârea din 27 iunie 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, punctul 46).

- 27 În această privință, este necesar să se arate că, deși, pe de o parte, obiectivul urmărit de Directiva 2003/86 este de a favoriza reîntregirea familiei (Hotărârea din 13 martie 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, punctul 45), pe de altă parte, în temeiul articolului 1 din această directivă coroborat cu considerentul (6) al directivei menționate, aceasta are ca obiectiv stabilirea, potrivit unor criterii comune, a condițiilor materiale în care se exercită dreptul la reîntregirea familiei de care dispun resortisanții țărilor terțe care au reședința în mod legal pe teritoriul statelor membre.
- 28 Noțiunea de „reîntregirea familiei” este definită la articolul 2 litera (d) din Directiva 2003/86 ca fiind intrarea și șederea într-un stat membru a membrilor familiei unui resortisant al unei țări terțe care are reședința în mod legal în respectivul stat membru, în scopul menținerii unității familiale, indiferent dacă legăturile de familie sunt anterioare sau posterioare intrării susținătorului reîntregirii.
- 29 În temeiul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2003/86, statele membre autorizează intrarea și șederea, în conformitate cu această directivă, a anumitor membri de familie ai susținătorului reîntregirii în scopul reîntregirii familiei, printre care se numără în special soțul acestuia din urmă. Curtea a hotărât că această dispoziție impune statelor membre obligații pozitive precise, cărora le corespund drepturi subiective clar definite, întrucât le impune, în ipotezele stabilite prin directiva menționată, să autorizeze reîntregirea familiei anumitor membri ai familiei susținătorului reîntregirii fără a-și putea exercita marja de apreciere (Hotărârea din 27 iunie 2006, Parlamentul European/Consiliul, C-540/03, EU:C:2006:429, punctul 60).
- 30 Cu toate acestea, în ceea ce privește normele de procedură care reglementează depunerea și examinarea cererii de reîntregire a familiei, articolul 5 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 2003/86 prevede că această cerere este însoțită de „documente justificative care dovedesc legăturile de familie”. De asemenea, articolul 5 alineatul (2) al doilea paragraf din această directivă prevede că, „[d]upă caz, pentru a obține dovada existenței legăturilor de familie, statele membre pot organiza interviuri cu susținătorul reîntregirii și cu membrii familiei sale și orice alte cercetări pe care le consideră necesare”.
- 31 Pe de altă parte, în ceea ce privește reîntregirea familiei de refugiați, din articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2003/86 reiese că, atunci când un refugiat nu poate furniza documentele justificative oficiale care să ateste legăturile de familie, statul membru în cauză ține seama de alte dovezi ale existenței acestor legături.
- 32 Rezultă că autoritățile naționale competente trebuie să examineze existența legăturilor de familie invocate de susținătorul reîntregirii sau de membrul familiei sale vizat de cererea de reîntregire a familiei.
- 33 Astfel, atunci când cererea de reîntregire a familiei este acceptată, statul membru în cauză autorizează intrarea membrului de familie al susținătorului reîntregirii și îi eliberează un prim permis de ședere, în conformitate cu articolul 13 alineatul (2) din Directiva 2003/86.
- 34 Din aceste considerații rezultă că autoritățile naționale competente au obligația ca, înainte de a autoriza reîntregirea familiei în temeiul Directivei 2003/86, să constate existența legăturilor de familie relevante între susținătorul reîntregirii și resortisantul țării terțe în favoarea căruia este depusă cererea de reîntregire a familiei.
- 35 În aceste condiții, autoritățile respective nu pot elibera un permis de ședere întemeiat pe Directiva 2003/86 unui resortisant al unei țări terțe care nu ar îndeplini condițiile stabilite de aceasta pentru atribuirea sa (a se vedea prin analogie Hotărârea din 27 iunie 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, punctul 50).

- 36 Or, în speță, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 17 și 25 din prezenta hotărâre, în temeiul reglementării naționale în discuție în litigiul principal, autoritățile naționale competente au obligația să elibereze, fără excepție, un permis de ședere întemeiat pe Directiva 2003/86 solicitantului reîntregirii familiei la expirarea unui termen de șase luni care curge de la data depunerii cererii acestuia, chiar dacă nu s-ar fi constatat în prealabil că solicitantul îndeplinea efectiv condițiile prevăzute de Directiva 2003/86 pentru a beneficia de aceasta.
- 37 O astfel de reglementare, în măsura în care permite eliberarea unui permis de ședere întemeiat pe Directiva 2003/86 unei persoane care nu îndeplinește condițiile pentru obținerea acestuia, aduce atingere efectului util al directivei menționate și este contrară obiectivelor acesteia.
- 38 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că Directiva 2003/86 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia, în absența unei decizii la expirarea unui termen de șase luni de la data depunerii cererii de reîntregire a familiei, autoritățile naționale competente trebuie să elibereze din oficiu un permis de ședere solicitantului, fără a trebui în mod necesar să constate în prealabil că acesta din urmă îndeplinește efectiv condițiile pentru șederea în statul membru gazdă în conformitate cu dreptul Uniunii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 39 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Directiva 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia, în absența unei decizii la expirarea unui termen de șase luni de la data depunerii cererii de reîntregire a familiei, autoritățile naționale competente trebuie să elibereze din oficiu un permis de ședere solicitantului, fără a trebui în mod necesar să constate în prealabil că acesta din urmă îndeplinește efectiv condițiile pentru șederea în statul membru gazdă în conformitate cu dreptul Uniunii.

Semnături